

First Congress on Education (Canada)

In juni bezochten we in Toronto het Ontario Institute for Studies in Education en het door de Canadian School Trustees' Association georganiseerde First Congress on Education. Hier volgen enige impressies van dit congres.

Het thema 'Educational policy and the choice of futures' was mede geïnspireerd door een recentelijk verschenen O.E.C.D.-rapport over het Canadese onderwijs.

De deelnemers aan de conferentie vormden een vrij gemêleerd gezelschap: schooltrustees, andere bestuurders en stafleden, begeleiders en ontwikkelaars, onderzoekers en enkele onderwijsgeevenden. De directe confrontatie tussen onderzoekers en geïnteresseerde consumenten deed in het algemeen positief aan. Ook onderzoekers met technisch meer geavanceerde bijdragen kregen af en toe enig – soms vrij gezond – weerwerk. Een meer politiek en sociaal geladen onderwerp als 'back to basics' leende zich natuurlijk wat beter voor een meer algemene discussie. De meningen bleken al uiteen te lopen bij het definiëren van dit fenomeen.

De conferentiegangers ontvingen bij de start twee handzame boekwerkjes: het ene bevatte het programma en het andere de 324 wel zeer bondige abstracts. Het vierdaagse programma was opgebouwd uit drie onderdelen: inleidingen door gastsprekers, paper-voordrachten en sight-seeing (o.a. een functioneel bezoek aan het science centre).

Het congres werd begonnen met een vergadering van de 'Canadian School Trustees' Association'. De presidente van de zusterorganisatie uit de U.S.A. memoreerde hier onder meer het Californische tax-problem, dat momenteel als een financieel zwaard van Damocles boven het onderwijs in de U.S.A. en Canada zweeft (de onroerend-goed belasting is reeds door de staat Californië verlaagd, waardoor minder geld voor onderwijs beschikbaar is). Voorts nam ze stelling tegen meer financiële gelijkstelling van parochial en private schools met public schools. Bij de behandeling van resolutie no. 1, waarin werd voorgesteld ook schoolboards rechtstreeks volledig lid van de C.S.T.A. te laten worden (nu getrap via het provinciale niveau) bleek, dat sommigen wel zeer sterk het accent leggen op de basis (het gekozen 'lekenbestuur' op lokaal en regionaal niveau). De voor Canada zo kenmerkende problematiek van de federale staat kwam bij dit punt reeds concreet op tafel (afbakening van taken en bevoegdheden; verschillende belangen van de diverse

regio's van het wel zeer uitgestrekte Canada, bijv. stemverhouding tussen dun- en dichtbevolkte gebieden). Bij dit punt was ook de tegenstelling tussen Quebec en overig Canada (vooral Ontario) al voelbaar.

Bij de lunch trad elke dag een vermaarde gast op: de U.S.A.-senatoren Mc Carthy en Moynihan, de minister van onderwijs en de minister-president van Ontario, alsmede de man van het Peter-principle en de onderwijzer-humorist-schrijver Levenson. Een uitstekende indruk maakte Moynihan; hij wees op de grote lijn in de discussie over het onderwijs in de U.S.A. (Coleman report, Jencks-Jensen discussie, etc.). Als voorbereider en organisator van de belangrijkste conferenties in deze beschikte hij over goede informatie. Hij onderscheidde in de huidige fase der ontwikkeling van het Amerikaanse onderwijs vijf kenmerken: het ontstaan van meer realistische verwachtingen met betrekking tot scholen en andere onderwijsinstellingen; het iedere burger zoveel formeel onderwijs garanderen als deze wil en kan absorberen; een bereidheid om meer directe wegen te bewandelen om wenselijke doelen te bereiken, bijv. via wijzigingen van de inkomensverdeling; het op nieuwe wijze appreciëren van pluriformiteit en diversiteit (ook m.b.t. minderheidsgroeperingen); een groeiende bereidheid om te experimenteren en te innoveren. Moynihan wees verder onder meer op de zijns inziens foute politiek die in het verleden ten opzichte van het onderwijs op het platteland is gevoerd: te ver doorgevoerde centralisatie in het lager en vooral het voortgezet onderwijs.

De minister van onderwijs en de minister-president van Ontario maakten terecht gebruik van de aanwezigheid van het Canadees onderwijskader om te bouwen aan consoliëren van de Canadese staat.

Het nagenoeg niet afbakenen van het conferentie-thema en de wijze waarop papers werden geworven (het opsommen van mogelijke subthema's die tezamen vrijwel het gehele onderwijsveld dekken) leidde tot een grote verscheidenheid van onderwerpen. Ook het niveau van de papers liep zeer uiteen. Ter illustratie vermelden we de rubrieken waarbinnen de papers die de eerste dag aan de orde kwamen, waren geordend: professional accountability; designing programs to encourage multi-culturalism; alternative schools; trends and issues in teacher education; community involvement in the policy-making process; factors influencing student-achievement; education and

national policy; life skills; the citizen and collective bargaining; professional image; the role of research; the handicapped; teacher evaluation; research dissemination; bias in teaching.

Het lijkt aanbevelenswaard om volgend jaar bij de selectie van de papers iets strenger te zijn en het thema – althans voor een deel – wat meer voor te structureren.

Tot slot enige impressies over enkele onderwerpen waarvan sommige ook in ons land opportuun zijn.

Een typisch Canadees fenomeen is de vulkanische kwestie Quebec. Voor het eerst in de geschiedenis van de nog jonge staat Canada zijn in het overwegend franstalige Quebec de voorstanders van afscheiding aan het bewind. In juni werden door deze separatisten een aantal wel zeer ingrijpende maatregelen afgekondigd, ook één betreffende het onderricht in de Franse en Engelse taal (het Frans wordt de taal). De separatisten dreigen met de bij hen onmiskenbaar aanwezige politieke feeling ons inziens momenteel te snel en te ver te gaan. Het gevaar van escaleren is niet geheel denkbeeldig.

Een enigszins aanverwant thema, waaraan de laatste jaren meer daadwerkelijke aandacht wordt besteed is dat van het multi-culturalism. Op de conferentie werd onder meer verslag uitgebracht van het streven de eskimobevolking weer meer eigen identiteit te laten herwinnen. Ook immigrantengroeperingen krijgen thans meer ruimte in het onderwijs en bij de t.v. Een recente studie 'The Symons Report' vraagt extra aandacht voor Canadian Studies. Ook ons land kent minderheidsgroeperingen: Molukkers, Friezen, Surinamers, buitenlandse werknemers. Wellicht kunnen we enigszins profiteren van de Canadese ervaringen.

In Ontario publiceerde een commissie een reeks rapporten over de 'declining school enrolments', een verschijnsel dat zich in Canada nog wat meer uitgesproken manifesteert dan bij ons. Dit verschijnsel beïnvloedt naar we mogen aannemen ook enigszins het de laatste tijd toenemende aantal stakingen in het onderwijs (versterkte

unionisation en het opnemen van arbeidsplaatsenovereenkomsten in de met de boards af te sluiten contracten).

Een opvallend fenomeen is voorts de 'back to basics movement' met haar sterk restauratieve trekken. Ze geniet duidelijk enige aanhang. Onder meer middels longitudinaal vergelijkend onderzoek van studieprestaties in kernvakken als lezen, schrijven en rekenen (waarbij gebruik wordt gemaakt van prestatiescores van vorige generaties) wordt naar het lijkt enig tegengas gegeven. Ook de minister-president van Ontario (lid van de conservatieve partij!) waarschuwde tegen een vlucht in het verleden. De roep om 'back to basics, career- and skill-oriented education' plaatste hij voor een groot deel in deze kontekst. Hij pleitte voor een stuk relatieve autonomie van het onderwijs; ook vroeg hij aandacht voor typische 'Canadian Studies' als aardrijkskunde en geschiedenis en 'moral leadership of the school'. Een andere tegenstander hield in de sectie 'back to basics' een uitstekend verhaal, refererend aan de reform-beweging: Freinet, Montessori, Steiner en enkele Amerikanen. Opvallend was, dat de bij ons vrij populair zijnde Jena-plan-beweging bij deze deskundige en de zaal geheel onbekend was. De idee der 'free enterprise' doortrekt de Canadese maatschappij in sterke mate, ook in het onderwijs. De geluiden die aandringen op meer herprivatiseren van het onderwijs lijken weer ietwat in kracht toe te nemen (lump sum gedachte, voucher system, e.d.); een tegengestelde tendens tot een meer planmatige aanpak echter evenzeer.

Ter afronding een vraag met een indirecte suggestie: is het mogelijk om voor ons taal- en vakgebied centraal ergens bij te houden wie waar in het buitenland geweest is? Ook de reisverslagies die in de meeste gevallen sowieso geschreven moeten worden, zouden op een dergelijke plaats kunnen worden opgeslagen. Een taak voor het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen?

M. Santema